

Forblad

Om Jærnarbejdet

Th. Hirth

Tidsskrifter

Meddelelser fra Akademisk Arkitektforening AA 1899 - 1900

1899

eller anden karakteristisk Del af Mangel paa Ævne eller Indsigt er af ganske moderne Snit eller Farve. Man er endog i Færd med at gaa et Skridt videre ved af bare »Stilfuldhed« at udstyre Vinduer med smaa Ruder af grøntfarvet Glas, endog med de tykke Blærer i Midten! Det var fra først af, da Glasset pustedes som Blærer, de paa naturlig Maade dannede Bunde i de store Blærer, der af økonomiske Grunde benyttedes til de tarveligste Ruder, og det skal nu efterlignes som noget rart!

Var det ikke en Opgave for Tidsskriftet at virke hen til større Klarhed i Opfattelsen af, hvor langt en Architect, i den sunde og gode Smags Tjeneste, er forpligtet til at følge en given Stil i alle de Enkeltheder, hvor Stilens tilnærmelsesvise Korrekthed støder sammen med Nutidens berettigede Fordringer til Soliditet, Brandsikkerhed, Bekvemmelighed eller Handelshensyn?

PH. WEILBACH.

OM JÆRNARBEJDET.

Vi have modtaget Følgende:

Hr. Redaktor!

Det har glædet mig meget at læse Artiklen »Om Jærnarbejdet« i Deres ærede Blads sidste Nummer fra en saa sagkyndig og erfaren Side.

Der tiltrænges sikkert Reformer paa flere af de af Hr. Architect HIRTH berørte Punkter. Jeg skal imidlertid i Dag særlig kun berøre et enkelt Punkt i Hr. Hirths Artikel, og da først og fremmest Spørgsmaalet om Kvaliteten.

Naar Hr. Hirth skriver: »Hvormange af os kan se, om en Bjælke er af Jærn eller Staal«, saa kan jeg kun give ham fuldstændig Ret. Det er meget vanskeligt at se, og fuld Sikkerhed kan jo sjældent naaes uden at foretage ret tidsspildende og til Dels kostbare Prøver af det leverede Materiale; men der er en langt nemmere og billigere Maade, paa hvilken d'Hrr. Architecter eller Kontrollerende altid kunne sikre sig at faa den Kvalitet, som de have forlangt, og paa hvilken de have baseret deres Udregninger. Og denne Maade er: Forlang af de Herrer Entreprenører, at de skulle købe deres Staalbjælker hos saadanne gamle og ansete Firmaer, som allerede ved deres mangeaarige Bestaaen yder en Slags Garanti for deres Varers Godhed, eller gaa et Skridt videre og sæt som Betingelse, at Varerne skulle købes hos et Firma, der vil garantere at levere den Kvalitet, som til enhver Tid forlanges. At denne Fordring ikke er for streng, fremgaar bedst deraf, at f. Eks. det Firma, hvis Bjælkeafdeling Undertegnede har den Ære at lede, nemlig Aktieselskabet Sophus Berendsen, allerede i en længere Aarrække har garanteret, at alle de fra dettes Lager udgaaende eller i det Hele taget af Firmaet leverede Bjælker holde den Kvalitet, som er Basis for de af Firmaet udgivne Beregninger, og det er netop den af Hr. Hirth som Ideal nævnte Spænding af 36—40 Kg. pr. □ Mm.

Som Forholdene for Tiden ere, kan jeg imidlertid godt forstaa og fuldt ud sympathisere med Hr. Hirths Klagesuk i forrige Nummer. Sagen er nemlig den, at der jo snart ikke findes den Agent eller Købmand, i hvad Branche der nævnes kan, uden at han samtidigt befatter sig med at sælge Staalbjælker, i hvilken Anledning han straks smykker sig med Titlen »Forhandler af Bygningsartikler«,

og forsynet hermed gaar han med Dødsforagt løs paa d'Herrer Haandværkere og Entreprenører, for hvilke det selvfølgelig under saadanne Omstændigheder ikke er nemt at skelne mellem godt og ondt. Thi fra hvilke Kilder faa disse Herrer deres Materiale? Efter de i min lange Virksomhed paa dette Omraade gjorte Erfaringer kan jeg oplyse, at Varerne som Regel købes af de i Eksportbyer som Antwerpen og lignende Steder boende Agenter, som til Stadighed oversvømme Markedet baade her og andre Steder med deres Cirkulærer, indeholdende mere eller mindre glimrende og prisbillige Offerter, som absolut ingen Garanti yde i nogen som helst Retning. Bjælkens forlangte Højde og Bredde overholdes som Regel — til Dels —, men dermed er ogsaa alt sagt. Med disse Forhold for Øje tror jeg, at Mange vil erkende Fordelene ved kun at købe, hvor der ydes Garanti.

I sin ovennævnte Artikel berører Hr. Hirth ligeledes et andet Punkt, som efter min Mening er af betydelig Vigtighed, nemlig den fuldstændige eller delvise Mangel paa Beskrivelse over Jærnarbejdet. I Reglen findes kun følgende Passus: »De paa Tegningen viste Staalbjælker leveres og henlægges med det fornødne Smedearbejde udført paa forsvarlig Maade« eller »efter Kontrollens Anvisning«. Hvad siger imidlertid »paa forsvarlig Maade« eller lignende? I Virkeligheden intet! Thi, hvad en af d'Herrer Architekter anser for forsvarligt, kan fra anden Side forlanges endnu stærkere. For Leverandørerne bliver derfor intet andet til overs end for hver enkelt Gang at spørge sig for; men mon d'Herrer Architekter ikke ogsaa selv ere kede af de mange Spørgsmaal, der stilles til dem? Det vil derfor sikkert være i alle Parter Interesse, om der i Beskrivelsen over Arbejdet ogsaa fandtes en særlig Afdeling for Jærnleverancen i Lighed med, hvad der findes for alle de andre Arbejder.

Hvad endelig Beskyttelsen resp. Malingen af Bjælker angaar, saa tror jeg praktisk taget at kunne anbefale som den absolut bedste Behandling, at lade Bjælkerne af dertil egnede Folk (d. v. s. Murere) overstryge med en Blanding af Cement og Vand; det er maaske ikke saa smukt som Malingen, men sikkert mere praktisk. Om Bjælkerne desuden umiddelbart efter Valsningen ere forsynede med et Overtræk af en eller anden Slags, er dette selvfølgelig ingen Skade til.

Det andet Hovedpunkt i Hr. Hirths Artikel, nemlig Bearbejdelsen af Staalet, vil jeg eventuelt senere tillade mig at komme tilbage til. A. ØHLENSCHLEGER.

At Hr. ØHLENSCHLEGER, der jo repræsenterer et herhjemme gammelt og anerkendt Firma, saa fuldstændigt har sluttet sig til mine i forrige Nummer fremkomne Udtalelser om ovennævnte Sag, kan ikke andet end glæde mig og bekræfter jo yderligere Berettigelsen af mine Bemærkninger. Derimod kan jeg aldeles ikke føle mig tilfredsstillet ved Hr. Ø.s Forslag om, at man skal forlange Bjælkerne leverede fra »gamle og ansete Firmaer«. Ved Licitationer, saavel offentlige som bundne, er det jo netop Meningen at lade *Alle* faa Lejlighed til at give Tilbud, og jeg indser heller ikke, hvorfor man paa Jærnarbejdets Omraade — mere end paa andre Arbejders — skulde afholde sig fra at give nye Firmaer eller Mestre Lejlighed til at deltage i en Konkurrence, der meget godt kan være til Gavn for Faget.

Den Garanti, Hr. Ø. omtaler, der ydes af Aktieselskabet Sophus Berendsen, ydes vel ogsaa af andre ansete Firmaer, som f. Eks. L. Vold, Jørgen Jensen, Rahr & Co. og Flere, og er vel en Garanti, der i det Hele taget ydes af enhver solid og samvittighedsfuld Forhandler af Bjælker. Betingelsen er kun, at der fra Architektens eller Bygherrens Side er stillet saadanne Fordringer, at man er sikker paa at modtage den Vare, man har lagt til Grund for sine Beregninger.

TH. HIRTH.

INDUSTRIFORENINGENS MARTSFOREVISNING.

Naar de første Tegn til Foraaret begynder at vise sig, og Byggearbejderne, som i Vinterens Løb delvis have været indstillede, atter kan paabegyndes med fuld Kraft, plejer Industriforeningen gerne at arrangere en Udstilling af Bygningsmaterialier o. lign. Traditionen tro, er dette ogsaa sket i Aar, og Martsforevisningen i Industriforeningen byder paa et lille, men ganske seværdigt Udvalg af Materialier, som have Betydning i vor hjemlige Byggevirksomhed.

Som noget af det nyeste skal her nævnes Murmester S. SCHOUGAARDS Marmorimitation med det noget vildledende Navn »dansk Marmor«. De udstillede Flader ere gjorte med stor Dygtighed og Virkning, og Materialet er utvivlsomt meget anvendeligt som Vægbeklædning paa Trapper og i Rum, hvor den temmeligt sarte Overflade ikke er altfor udsat for ydre Paavirkninger.

Aktieselskabet AXEL PRIOR har en rig og smuk Udstilling af Gulv- og Vægfliser, Mosaik m. m. Det er jo heldigvis nu gaet op for os herhjemme, at disse Flisebeklædninger ikke alene ere smukke og praktiske, men tillige nødvendige, hvor man tilstræber renlige og i hygiejnisk Henseende gode og brugbare Bade- og Toiletrum o. lign. Der findes i Axel Priors Udstilling en Rigdom af Mønstre og Sorter, som vel fortjener Opmærksomhed, — saavel de kostbare engelske og italienske Vægfliser som ogsaa de billigere hollandske og tyske.

Fra H. REEH findes et Udvalg af de saakaldte »Luxfer«-Prismer, som ere beregnede paa ved særlige Lysbrydninger at skaffe klart og godt Dagslys ind i Kældere og Lokaler, hvor dette under almindelige Forhold ikke vilde være muligt. Luxfer-Prismerne ere konstruerede saaledes, at de indfattede i Vinduesrammer eller Lyskasseriste bryder Dagslyset, saa at det kommer horisontalt ind i det indre af Værelset og derved giver dette en langt mere ensartet Belysning end andre tidligere kendte Konstruktioner.

Glarimester O. ENGSTRØM udstiller nogle Vinduesmosaiker, som skal benyttes ved Anlægget om Tivolis nye Harmoniorkester. Vinduerne ere udførte af det saakaldte »Krokodilleglas« eller, som det maaske heldigere benævnes »Skildpaddeglas«, som for første Gang finder Anvendelse herhjemme og ved sit ejendommelige Spil og Lysbrydning særlig synes at egne sig til saadanne Vinduer, hvor Reflekserne fra en kunstig Belysning kan gøre sig gældende.

Fra E. NIELSENS MEKANISKE STENHUGGERI findes nogle meget smukke Marmor-kaminer samt et Par Gravmonumenter, af hvilke det ene med den lille Barnefigur, der lægger friske Blomster paa Gravstenen, har en hel italiensk Stemning over sig.